

Олеся Тоцька

**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Методичні вказівки до практичних занять

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту

Олеся Тоцька

**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Методичні вказівки до практичних занять

Електронне видання

Луцьк
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
2023

УДК 330:001.8]:378.014(072)

Т 63

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Протокол № 2 від 25.10.2023 року).

Рецензент:

Єлісєєва Л. В. – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Тоцька О. Л.

Т 63 Основи наукових досліджень та академічної доброчесності [Електронне видання]: метод. вказівки до практ. занять. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 60 с.

Наведено структуру освітнього компонента «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності», теми та методичні рекомендації до практичних занять, вимоги до оформлення тексту та список рекомендованої літератури. Видання призначене для практичних занять.

Рекомендовано студентам першого курсу бакалаврату, спеціальності 051 Економіка, освітньо-професійної програми (ОПП) Аналітична економіка; спеціальності 071 Облік і оподаткування, ОПП Облік і оподаткування; спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, ОПП Фінанси і кредит; спеціальності 073 Менеджмент, ОПП Менеджмент; спеціальності 075 Маркетинг, ОПП Маркетинг; спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

УДК 330:001.8]:378.014(072)

© Тоцька О. Л., 2023

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Структура навчальної дисципліни	10
Теми та методичні рекомендації до практичних занять	12
<i>Тема 1. Основні поняття, категорії та принципи наукових досліджень</i>	
Практичне заняття 1	12
<i>Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження</i>	
Практичне заняття 2	15
Практичне заняття 3	18
<i>Тема 3. Організація й етапи виконання наукових досліджень</i>	
Практичне заняття 4	21
<i>Тема 4. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки</i>	
Практичне заняття 5	24
Практичне заняття 6	28
<i>Тема 5. Науковий текст і вимоги до нього</i>	
Практичне заняття 7	30
<i>Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи</i>	
Практичне заняття 8	32
<i>Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження. Тема 8. Підготовка кваліфікаційних робіт і процедура їх захисту</i>	
Практичне заняття 9	36
<i>Тема 9. Формування вченого як особистості та режим його праці</i>	
Практичне заняття 10	41
<i>Тема 10. Організація науково-дослідної діяльності в Україні</i>	
Практичне заняття 11	43
<i>Тема 11. Академічна доброчесність у сферах освіти та науки</i>	
Практичне заняття 12	45
<i>Тема 12. Порушення академічної доброчесності у сферах освіти та науки</i>	
Практичне заняття 13	48
Практичне заняття 14	50
Вимоги до оформлення тексту	52
Рекомендована література	56

ВСТУП

Мета освітнього компонента «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності» – формування у здобувачів освіти системи компетентностей щодо теоретичних, методичних і практичних засад здійснення наукової діяльності з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Основними *завданнями* вивчення освітнього компонента є ознайомити здобувачів освіти з основними поняттями, категоріями та принципами наукового дослідження; методологією та методами наукових досліджень; виробити поглиблені практичні навички проведення наукового дослідження з дотриманням принципів академічної доброчесності, роботи з джерелами інформації.

Компетентності, яких здобувач освіти набуде в результаті вивчення освітнього компонента:

***Спеціальність 051 Економіка,
освітньо-професійна програма (ОПП) Аналітична економіка
Інтегральна компетентність***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Спеціальність 071 Облік і оподаткування,

ОПП Облік і оподаткування

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері обліку, аудиту та оподаткування в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність працювати в команді.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та

фондовий ринок, ОПП Фінанси і кредит

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів,

банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПРН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПРН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПРН21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПРН22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальність 073 Менеджмент, ОПП Менеджмент

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності (СК)

СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Спеціальність 075 Маркетинг, ОПП Маркетинг

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного

різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

ПРН18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

ПРН20. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

***Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля,
ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Інтегральна компетентність***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність працювати в команді.

ЗК-12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК)

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН-1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН-5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН-6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН-10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Спеціальності 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування,
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок,
073 Менеджмент, 075 Маркетинг,
076 Підприємництво та торгівля
Денна форма навчання*

Назви тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Тема 1. Основні поняття, категорії та принципи наукових досліджень	7	2	2	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження	11	4	4	2,5	0,5	ТР (5+5), Т (2+2) / 14
Тема 3. Організація й етапи виконання наукових досліджень	7	2	2	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 4. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки	11	4	4	2,5	0,5	РМГ (5), Р (5), Т (2+2) / 14
Тема 5. Науковий текст і вимоги до нього	7	2	2	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи	7	2	2	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	6	2	1	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 8. Підготовка кваліфікаційних робіт і процедура їх захисту	6	2	1	2,5	0,5	
Тема 9. Формування вченого як особистості та режим його праці	7	2	2	2,5	0,5	Р (5), Т (2) / 7
Тема 10. Організація науково-дослідної діяльності в Україні	7	2	2	2,5	0,5	Р (5), Т (2) / 7
Тема 11. Академічна доброчесність у сферах освіти та науки	7	2	2	2,5	0,5	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 12. Порушення академічної доброчесності у сферах освіти та науки	7	2	2	2,5	0,5	РМГ (5), ТР (5), Т (2+2) / 14
Тези конференції / конспект						2 бали
Всього годин / Балів	90	28	26	30	6	100

Форми контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ/ІРЗО – індивідуальне завдання / індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота / контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Спеціальність 073 Менеджмент
Заочна форма навчання

Назви тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Тема 1. Основні поняття, категорії та принципи наукових досліджень	10,5	1	1	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження	11,5	1	1	7,5	2	ТР (5+5), Т (2+2) / 14
Тема 3. Організація й етапи виконання наукових досліджень	10,5	1	1	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 4. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки	11,5	1	1	7,5	2	РМГ (5), Р (5), Т (2+2) / 14
Тема 5. Науковий текст і вимоги до нього	9,5	0,5	0,5	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи	9,5	0,5	0,5	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	9,5	0,5	0,5	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 8. Підготовка кваліфікаційних робіт і процедура їх захисту	9,5	0,5	0,5	7,5	1	
Тема 9. Формування вченого як особистості та режим його праці	9,5	0,5	0,5	7,5	1	Р (5), Т (2) / 7
Тема 10. Організація науково-дослідної діяльності в Україні	9,5	0,5	0,5	7,5	1	Р (5), Т (2) / 7
Тема 11. Академічна доброчесність у сферах освіти та науки	9,5	0,5	0,5	7,5	1	ТР (5), Т (2) / 7
Тема 12. Порушення академічної доброчесності у сферах освіти та науки	9,5	0,5	0,5	7,5	1	РМГ (5), ТР (5), Т (2+2) / 14
Тези конференції / конспект						2 бали
Всього годин / Балів	120	8	8	90	14	100

Форми контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ/ІРЗО – індивідуальне завдання / індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота / контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

ТЕМИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема: Основні поняття, категорії та принципи наукових досліджень.

Мета: формування компетентностей щодо пошуку й аналізу інформації про всеукраїнські / міжнародні науково-практичні конференції.

Питання для обговорення (тестування):

1. Основні понятійні елементи наукового пізнання.
2. Емпіричний і теоретичний рівні пізнання.
3. Форми наукового пізнання.
4. Формулювання та обґрунтування гіпотези.
5. Функції та типи теорії у науковому пізнанні.
6. Види класифікацій наук.

Навчальні завдання: заповнити табл. 1.1 даними щодо трьох актуальних науково-практичних конференцій за тематикою, близькою до спеціальності, за якою навчаються студенти.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: знайти в мережі «Інтернет» три інформаційні листи актуальних всеукраїнських / міжнародних науково-практичних конференцій, роздрукувати та принести їх на практичне заняття. Тематика науково-практичних конференцій повинна відповідати спеціальності, за якою навчаються студенти:

- 051 Економіка;
- 071 Облік і оподаткування;
- 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
- 073 Менеджмент;
- 075 Маркетинг;
- 076 Підприємництво та торгівля.

Заповнити табл. 1.1 даними з інформаційних листів науково-практичних конференцій.

Тестові завдання.

1. Яка функція науки полягає в оцінці виявлених закономірностей, властивостей, тенденцій з метою підсилення позитивних сторін явищ, процесів та усунення негативних?

- а) пізнавальна;

- б) критична;
- в) практична;
- г) виховна.

2. Який рівень пізнання базується на безпосередній практичній взаємодії з досліджуваним реальним об'єктом за допомогою спостереження, вимірювання, експерименту?

- а) емпіричний;
- б) теоретичний;
- в) дослідницький;
- г) донауковий.

3. Як називається уявний прообраз якогось предмета, явища, принципу, який виділяє його основні, головні та суттєві риси?

- а) проблема;
- б) поняття;
- в) категорія;
- г) ідея.

4. Скільки стадій містить розвиток гіпотези?

- а) 4;
- б) 3;
- в) 5;
- г) 2.

5. До яких наук відносять економіку?

- а) природничих;
- б) технічних;
- в) суспільних;
- г) гуманітарних.

Науково-практичні конференції

Інформація	Конференція 1	Конференція 2	Конференція 3
Заклад вищої освіти, який проводить науково-практичну конференцію			
Назва науково-практичної конференції			
Дата проведення			
Голова організаційного комітету			
Форма проведення			
До участі в роботі конференції запрошуються			
Тематичні напрями (секції, панелі) науково-практичної конференції			
Вимоги до оформлення тез науково-практичної конференції			
Кінцевий термін подачі тез			

Практичне заняття 2

Тема: Методологія та методи наукового дослідження.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Методологія наукового дослідження.
2. Загальні вимоги до методів дослідження.
3. Характеристика груп методів наукового дослідження.
4. Загальнофілософські методи.

Навчальні завдання: сформулювати тему наукового дослідження та підготувати вступну частину тез на науково-практичну конференцію за цією темою.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: вступна частина тез конференції повинна містити такі складові частини:

– актуальність обраної теми дослідження (оцінка теми з точки зору її своєчасності та соціальної значущості, сутність проблемної ситуації тощо);

– мета дослідження;

– завдання дослідження (вивчити ..., описати ..., виявити ..., проаналізувати ... тощо);

– об'єкт і предмет дослідження (співвідносяться як загальне та часткове);

– обраний метод / методи дослідження;

– теоретична цінність отриманих результатів;

– практична значущість отриманих результатів.

Зразок оформлення тез подано на ст. 17.

Тестові завдання.

1. Яка вимога характеризує здатність методу диференціювати досліджувані об'єкти за рівнем проявлення вимірюваної ознаки?

- а) валідність;
- б) ясність;
- в) детермінованість;
- г) діагностична сила.

2. Яка вимога характеризує здатність методу забезпечувати відтворюваність результатів, тобто давати однакові результати при дослідженні однакових об'єктів у однакових умовах?

- а) репрезентативність;

- б) діагностична сила;
- в) надійність;
- г) об'єктивність.

3. До якої групи методів відносять діалектичний метод?

- а) конкретно-наукові;
- б) загально-філософські;
- в) часткові;
- г) загальнонаукові.

4. До якої групи методів відносять експеримент?

- а) загальнонаукові;
- б) часткові;
- в) загально-філософські;
- г) конкретно-наукові.

5. До якої групи методів відносять бенчмаркінг?

- а) загально-філософські;
- б) конкретно-наукові;
- в) загальнонаукові;
- г) специфічні.

*Зразок оформлення тез***НАЗВА ТЕЗ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Прізвище, ініціали здобувача освіти – здобувач освіти першого курсу спеціальності (шифр та назва) факультету економіки та управління
Волинського національного університету імені Лесі Українки

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що ...

Метою дослідження є ...

Відповідно до поставленої мети було сформовано такі *завдання*:

1) ... ;

2) ... ;

3)

Об'єктом дослідження є ...

Предметом дослідження є ...

У межах дослідження буде використано такий *метод / методи*: ...

Теоретична цінність отриманих результатів полягає в ...

Практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що ...

Практичне заняття 3

Тема: Методологія та методи наукового дослідження.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Класифікація загальнонаукових методів дослідження.
2. Методи емпіричного дослідження.
3. Методи теоретичного дослідження.
4. Загально-логічні методи дослідження.
5. Історичний і логічний методи наукового пізнання.
6. Методика наукового дослідження.

Навчальні завдання: продовжити роботу над вступною частиною тез на науково-практичну конференцію, провівши огляд останніх джерел досліджень і публікацій (за останні п'ять років) за тематикою попередньо сформованої теми власного наукового дослідження.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: в огляді потрібно описати та систематизувати результати, отримані іншими авторами. Для цього потрібно вказати ініціали та прізвища авторів, коротко викласти суть їхнього дослідження. Посилання на використані джерела потрібно робити в квадратних дужках, наприклад [15, 25], де цифри до коми – номер джерела в списку, цифри після коми – номер сторінки. На окремому аркуші оформити список використаних джерел за зразком (ст. 20).

Тестові завдання.

1. Який метод дослідження полягає в поділі об'єкта на складові частини з метою їх всебічного вивчення?

- а) аналіз;
- б) синтез;
- в) аналогія;
- г) узагальнення.

2. Який метод дослідження полягає у відокремленні при розгляді об'єкту дослідження неістотних, другорядних властивостей і відносин з одночасним виділенням істотних суттєвих властивостей і відношень?

- а) ідеалізація;
- б) абстрагування;
- в) логічний;

г) аналогія.

3. На підставі якого методу дослідження відбувається виведення загального положення із спостереження низки часткових одиничних фактів?

- а) дедукції;
- б) аналізу;
- в) індукції;
- г) синтезу.

4. На підставі якого методу дослідження відбувається виведення висновку часткового характеру із загальних положень, які є встановленою науковою істиною?

- а) порівняння;
- б) історичного;
- в) моделювання;
- г) дедукції.

5. У процесі якого методу дослідження на підставі подібності об'єктів в одних ознаках робиться висновок про їх подібність в інших ознаках?

- а) аналогії;
- б) абстрагування;
- в) ідеалізації;
- г) узагальнення.

*Зразок оформлення списку використаних джерел***Список використаних джерел**

1. Закаблук Г. О. Дослідження динаміки показників фінансово-економічного стану промислових підприємств на засадах інтегрального оцінювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 36–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_12_9 (дата звернення: 05.09.2021).

2. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Сер.: Економіка*. 2013. Вип. 2. С. 140–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2013_2_19 (дата звернення: 05.09.2021).

3. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер.: Економіка і управління*. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_ekon_2018_29_3_35 (дата звернення: 05.09.2021).

4. ...

5. ...

Практичне заняття 4

Тема: Організація й етапи виконання наукових досліджень.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Загальна характеристика наукової діяльності.
2. Види наукових досліджень.
3. Структура наукового дослідження.
4. Етапи виконання наукового дослідження.
5. Загальні поради до організації наукової діяльності здобувача вищої освіти.

Навчальні завдання: підготувати основну та заключну частини тез на науково-практичну конференцію за попередньо сформованою темою наукового дослідження.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: основна частина тез конференції повинна містити короткий опис результатів дослідження, отриманих з використанням методів, вказаних у вступній частині тез. Якщо наводяться таблиці чи рисунки, вони оформляються за зразками на ст. 23.

У заключній частині (висновках) наводяться підсумки проведеного дослідження та визначаються перспективи подальших наукових досліджень за цим напрямом.

Тестові завдання.

1. На якому етапі дослідження відбувається окреслення кола питань, розв'язання яких ляже в основу дослідження?

- а) теоретичний аналіз проблеми;
- б) формулювання гіпотез;
- в) планування та проведення дослідження;
- г) постановка наукової проблеми.

2. На якому етапі дослідження відбувається опрацювання літературних джерел з досліджуваної проблеми?

- а) планування та проведення дослідження;
- б) постановка наукової проблеми;
- в) теоретичний аналіз проблеми;
- г) аналіз, інтерпретація й оформлення отриманих результатів.

3. На якому етапі дослідження відбувається формулювання завдань дослідження?

- а) постановка наукової проблеми;
- б) формулювання гіпотез;
- в) планування та проведення дослідження;
- г) теоретичний аналіз проблеми.

4. На якому етапі дослідження відбувається вибір методів дослідження?

- а) планування та проведення дослідження;
- б) теоретичний аналіз проблеми;
- в) постановка наукової проблеми;
- г) аналіз, інтерпретація й оформлення отриманих результатів.

5. На якому етапі дослідження відбувається перевірка статистичної значущості результатів?

- а) впровадження;
- б) аналіз, інтерпретація й оформлення отриманих результатів;
- в) постановка наукової проблеми;
- г) планування та проведення дослідження.

Зразок оформлення основної та заключної частин тез

Результати дослідження.

Таблиця 1

Назва таблиці

Назва стовпця 1	Назва стовпця 2	Назва стовпця 3	Назва стовпця 4	Назва стовпця 5

Джерело: [5, 25].

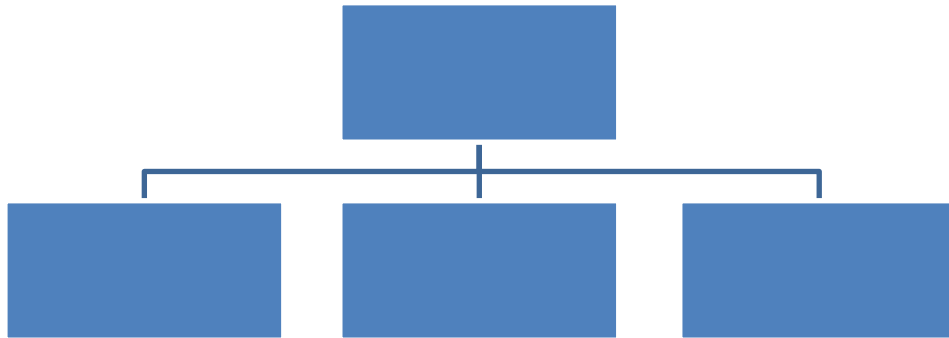

Рис. 1. *Назва рисунка*

Джерело: [5, 30].

Висновки.

Практичне заняття 5

Тема: Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні, міжособистісної взаємодії.

Питання для обговорення (тестування):

1. Історія започаткування Премії Шведського центрального банку з економічних наук на честь Альфреда Нобеля

2. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки 1969–1980 рр.

3. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки 1981–1990 рр.

Навчальні завдання: презентувати колективний реферат на тему «Наукові дослідження лауреата Нобелівської премії з економіки _____».

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: реферат повинен містити такі структурні частини:

Титульна сторінка (1 ст.).

Розділ 1. Біографічні відомості (1 ст.).

Розділ 2. Характеристика наукових досліджень (1 ст.).

Розділ 3. Перелік публікацій (1 ст.).

Зразки оформлення титульної сторінки реферату та переліку публікацій подано на ст. 26–27.

Тестові завдання.

1. У якому році було засновано премію з економічних наук на честь Альфреда Нобеля?

а) 1901;

б) 1969;

в) 1968;

г) 1910.

2. На скільки років згідно статуту Нобелівського фонду обмежено розголошення інформації про номінації?

а) 40;

б) 50;

в) 45;

г) 100.

3. Скільки етапів містить процес відбору лауреатів з економічних наук?

- а) 7;
- б) 6;
- в) 5;
- г) 8.

4. Хто з лауреатів Нобелівської премії з економіки отримав її «за наукову роботу, завдяки якій він розвинув статичну та динамічну економічну теорію та активно сприяв підвищенню рівня аналізу економічної науки»?

- а) Джеймс Тобін;
- б) Герберт Саймон;
- в) Мілтон Фрідман;
- г) Пол Самуельсон.

5. Хто з лауреатів Нобелівської премії з економіки отримав її «за його емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, яке призвело до нового та поглибленого розуміння економічної та соціальної структури та процесу розвитку»?

- а) Симон Кузнець;
- б) Джордж Стіглер;
- в) Жерар Дебре;
- г) Франко Модільяні.

Зразок оформлення титульної сторінки реферату

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління

Кафедра менеджменту

РЕФЕРАТ

на тему «Наукові дослідження лауреата Нобелівської премії з економіки _____»

Підготували:
студенти групи _____
прізвище та ініціали,
прізвище та ініціали,
прізвище та ініціали

*Зразок оформлення переліку публікацій***Розділ 3. Перелік публікацій***Книги*

1. Семюелсон П. А., Нордгауз В. Д. Макроекономіка / пер. з англ. С. Панчишин. Київ: Основи, 1995. 544 с.
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...

Статті

6. Самуельсон П. Про можливості легкого заробітку на фондовому ринку. *Фінансовий ринок України*. 2011. № 1. С. 43–44.
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...

Практичне заняття 6

Тема: Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки 1991–2000 рр.

2. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки 2001–2010 рр.

3. Наукові дослідження лауреатів Нобелівської премії з економіки 2011–2022 рр.

Навчальні завдання: провести аналіз публікації одного лауреата Нобелівської премії з економіки.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: аналіз публікації проводити за такими структурними елементами:

- автор публікації;
- назва публікації;
- рік видання;
- місто, видавництво, кількість сторінок (для книги);
- назва журналу, номер, початкова та кінцева сторінки (для статті);
- короткий виклад змісту публікації;
- думка здобувача освіти щодо змісту публікації (переваги, недоліки тексту);
- значення публікації для науки та практики.

Тестові завдання.

1. Хто з лауреатів Нобелівської премії з економіки отримав її «за внесок в економіку добробуту»?

- а) Амартя Сен;
- б) Роберт Манделл;
- в) Роберт Лукас;
- г) Роберт Мертон.

2. Хто з лауреатів Нобелівської премії з економіки представляв Федеральний резервний банк Міннеаполіса?

- а) Жан Тіроль;
- б) Едвард Прескотт;

- в) Едмунд Фелпс;
- г) Пол Кругман.

3. У якому році отримала Нобелівську премію з економіки Еліно́р Остро́м?

- а) 2006;
- б) 2019;
- в) 2009;
- г) 2016.

4. Хто з лауреатів Нобелівської премії з економіки отримав її «за внесок у поведінкову економіку»?

- а) Ангус Дітон;
- б) Девід Кард;
- в) Вільям Нордхаус;
- г) Річард Талер.

5. Скільком науковцям присуджено Нобелівську премію з економіки в 2022 році?

- а) 3;
- б) 2;
- в) 1;
- г) 4.

Практичне заняття 7

Тема: Науковий текст і вимоги до нього.

Мета: формування компетентностей щодо аналізу.

Питання для обговорення (тестування):

1. Загальна характеристика й особливості наукового тексту.
2. Структура й основні ознаки наукового тексту.
3. Загальні вимоги до наукового тексту. Мова та стиль наукового викладу.
4. Навички написання текстів та їх формування. Елементи наукового тексту.
5. Редагування наукового тексту.

Навчальні завдання: робота з науковим текстом.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: знайти в мережі «Інтернет», роздрукувати та принести на практичне заняття наукову статтю за тематикою, близькою до спеціальності, за якою навчаються здобувачі освіти:

051 Економіка;

071 Облік і оподаткування;

072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;

073 Менеджмент;

075 Маркетинг;

076 Підприємництво та торгівля.

Виокремити в тексті постановочну, дослідницьку та заключну частини. Відзначити в статті такі види тексту: оглядовий, методологічний, емпірико-фактологічний, теоретичний, пояснювальний, додатковий. Підкреслити в статті не менше 10 словосполучень, характерних для наукового тексту.

Тестові завдання.

1. Який вид наукового тексту ознайомлює з предметом думки, фіксує безсумнівність чого-небудь, затверджує дійсність чого-небудь?

- а) текст-факт;
- б) текст-опис;
- в) текст-констатація;
- г) текст-міркування.

2. Яка частина наукового тексту описує проведене дослідження й отримані результати?

- а) первинна;
- б) постановочна;
- в) дослідницька;
- г) заключна.

3. Які вміння розвиваються на орієнтуючому етапі текстової діяльності? *(декілька правильних відповідей)*

- а) самостійно добирати та опрацьовувати літературу з проблеми;
- б) користуватися різноманітними джерелами інформації;
- в) визначати предмет, тему, адресата і мету дослідження;
- г) знаходити потрібну інформацію в джерелі.

4. Які вміння розвиваються на плануючому етапі текстової діяльності? *(декілька правильних відповідей)*

- а) об'єднувати мовленнєві зразки в абзаци, абзаци в текст;
- б) цитувати та посилатися на джерела інформації у тексті;
- в) оформлювати роботу згідно чинних вимог;
- г) писати вступ, основну частину та висновки.

5. Які вміння розвиваються на контролюючому етапі текстової діяльності? *(декілька правильних відповідей)*

- а) графічної реалізації тексту дослідження у відповідному лексикографічному оформленні;
- б) виправляти орфографічні, лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки у власному науковому дослідженні;
- в) укладати анотацію до написаного дослідження;
- г) самостійно редагувати написане та створювати кінцевий варіант власного тексту.

Практичне заняття 8

Тема: Інформаційне забезпечення наукової роботи.

Мета: формування компетентностей щодо абстрактного мислення, аналізу та синтезу; проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Суть, види, джерела інформації.
2. Методи пошуку та збору наукової інформації.
3. Організація роботи з науковою літературою.
4. Форми обміну науковою інформацією.

Навчальні завдання: нагромадження первинної інформації за допомогою методу опитування; аналіз отриманих результатів.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: презентувати розроблену анкету на 10 запитань для проведення опитування здобувачів освіти в групі щодо їх навчальної діяльності / наукової діяльності / режиму праці та відпочинку тощо (табл. 8.1). Презентувати результати проведеного опитування здобувачів освіти в групі (не менше 10 осіб) (табл. 8.2). Зробити висновки.

Тестові завдання.

1. На які види поділяється інформація за змістом? *(декілька правильних відповідей)*

- а) інформація про товар (роботу, послугу);
- б) інформація про фізичну особу;
- в) критична технологічна інформація;
- г) науково-технічна інформація.

2. Які принципи формування інформації розрізняють? *(декілька правильних відповідей)*

- а) можливість спростування;
- б) доказовість;
- в) актуальність;
- г) достовірність.

3. Як називається підсумковий документ, в якому викладено фактично виконані дослідження?

- а) науковий звіт;
- б) дисертація;
- в) монографія;

г) наукова доповідь.

4. Як називається літературно оформлена праця науково-виробничого характеру, де всебічно висвітлюється певне питання в науково-популярній формі?

- а) методичні розробки;
- б) довідник;
- в) брошура;
- г) стаття.

5. Як називається стаття, яка містить розбір і критичну оцінку опублікованої статті або монографії?

- а) анотація;
- б) огляд;
- в) реферат;
- г) рецензія.

Анкета для опитування здобувачів освіти щодо

1.			
a)	б)	в)	г)
2.			
a)	б)	в)	г)
3.			
a)	б)	в)	г)
4.			
a)	б)	в)	г)
5.			
a)	б)	в)	г)
6.			
a)	б)	в)	г)
7.			
a)	б)	в)	г)
8.			
a)	б)	в)	г)
9.			
a)	б)	в)	г)
10.			
a)	б)	в)	г)

Практичне заняття 9

Теми: Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження. Підготовка кваліфікаційних робіт і процедура їх захисту

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
2. Наукова монографія, наукова стаття, тези доповідей.
3. Реферат, доповідь, книги.
4. Методика підготовки й оформлення публікацій до видання.
5. Форми звітності при науковому дослідженні.
6. Загальна характеристика курсової роботи як самостійного навчально-наукового дослідження здобувача освіти.
7. Підготовка до захисту і захист курсової роботи.
8. Випускна кваліфікаційна робота (проєкт) як різновид атестації.
9. Вимоги до структури та змісту випускних кваліфікаційних робіт (проєктів).

Навчальні завдання: формування й оформлення списку літератури до обраної теми.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: сформулювати тему, дотичну до спеціальності, за якою навчаються здобувачі освіти:

- 051 Економіка;
- 071 Облік і оподаткування;
- 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
- 073 Менеджмент;
- 075 Маркетинг;
- 076 Підприємництво та торгівля.

Підібрати до неї 10 джерел різних видів (монографія, навчальний посібник, стаття, тези тощо). Оформити список літератури до теми за зразком (ст. 38). Приклади оформлення літературних джерел різних видів подано на ст. 39–40.

Тестові завдання.

1. На які групи поділяють наукові видання? (*декілька правильних відповідей*)
 - а) історичні;
 - б) науково-дослідні;

- в) джерелознавчі;
- г) науково-практичні.

2. Скільки друкованих знаків містить авторський аркуш?

- а) 40 000;
- б) 20 000;
- в) 50 000;
- г) 30 000.

3. Які види доповідей розрізняють? *(декілька правильних відповідей)*

- а) на теми наукових досліджень;
- б) поточні;
- в) попередні;
- г) звітні.

4. Які є методичні прийоми викладу наукового матеріалу? *(декілька правильних відповідей)*

- а) паралельний;
- б) послідовний;
- в) вибірковий;
- г) цілісний.

5. Як називається документ, в якому містяться результати дослідження без їх інтерпретації?

- а) інформаційна записка;
- б) інформація;
- в) аналітична записка;
- г) звіт про НДР.

*Зразок оформлення списку літератури до теми***Список літератури до теми «_____»**

1. ...

2. ...

3. ...

4. ...

5. ...

6. ...

7. ...

8. ...

9. ...

10. ...

Зразки оформлення літературних джерел різних видів

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Гринькевич О. С. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти в Україні: інституційний аналіз і моніторинг: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 461 с.
Два автори	Іванчук М. Г., Руснак І. С. Вища освіта і Болонський процес: навч.-метод. посіб. Чернівці: Букрек, 2010. 172 с.
Три автори	Жиляєв І. Б., Ковтунець В. В., Сьомкін М. В. Вища освіта України: стан та проблеми. Київ: Парламент. вид-во, 2015. 94 с.
Чотири автори	Менеджмент: навч. посіб. / Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.
П'ять і більше авторів	Вища освіта та Європейський освітній простір: навч. посіб. / В. Крижко та ін. Бердянськ: Ткачук О. В., 2015. 447 с.
Колективний автор	Наукові та освітні трансформації в сучасному світі: зб. матеріалів Всеукр. міждисциплін. наук.-практ. конф., 15 лип. 2021 р. / Наук.-освіт. інновац. центр сусп. трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. 476 с.
Багатотомне видання	Економічна енциклопедія: у 3 т. / редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Вид. центр «Академія», 2001. Т. 2. 848 с.
За редакцією	Основи інформаційних систем: навч. посіб. / Ситник В. Ф., Писаревська Т. А., Єршоміна Н. В., Краєва О. С.; за ред. В. Ф. Ситника. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ: Вид-во КНЕУ, 2001. 420 с.
Автор і перекладач	Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / пер. з англ. В. Ф. Овсієнка та В. Я. Мусієнка. Київ: Основи, 1993. 383 с.
Частина видання	
Розділ книги	Тоцька О. Л. Формування системи управління розвитком вищої освіти в умовах функціонування Європейського освітнього простору. <i>Інноваційні засади управління людськими ресурсами: можливості, виклики, пріоритети досягнення соціально-економічної безпеки</i> : кол. монографія / за наук. ред. д. е. н., проф. Міщук Г. Ю. Рівне: НУВГП, 2020. С. 81–95.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Тоцька О. Л. Аналіз економічної активності населення України за рівнем освіти. <i>Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення</i> : зб. тез доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (наук. електрон. вид.), 15 жовт. 2020 р. Київ: ДНУ «Інститут освітньої аналітики»,

	2020. С. 51–52.
Статті з продовжуваних і періодичних видань	Приймак В. І. Модель оцінки ефективності використання трудового потенціалу регіону. <i>Вісник Львівського університету. Сер. економічна</i> . 2007. Вип. 37 (2). С. 42–45.
	Marino J., Stefan M. I., Blackford S. Ten Simple Rules for Finishing Your PhD. <i>PLOS Computational Biology</i> . 2014. No. 10(12). DOI: 10.1371/journal.pcbi.1003954.
Електронні ресурси	
Книги	Кравченко В. О. Менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2013. 165 с. URL: https://cutt.ly/pWmpFov (дата звернення: 03.09.2021).
Законодавчі документи	Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 03.09.2021).
Періодичні видання	Вірченко В. В. Інституційна структура фінансового ринку та її роль у комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності. <i>Фінанси України</i> . 2013. № 5. С. 69–79. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=723&aid=582 (дата звернення: 03.09.2021).
Сторінки з веб-сайтів	Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2000–2020 роках. <i>Державна служба статистики України</i> : вебсайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 03.09.2021).
Інші документи	
Законодавчі та нормативні документи	Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI (із змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 03.09.2021).
	Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України: Наказ Міністерства фінансів України від 22 черв. 2012 р. № 758 (із змінами). URL: https://cutt.ly/NWmYSCV (дата звернення: 03.09.2021).
Стандарти	ДСТУ ISO 5127:2007. Інформація і документація. Словник термінів. Київ: Держспоживстандарт України, 2010. 243 с.
Дисертації	Гринькевич О. С. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти України: (методологія аналізу і системи моніторингу): дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Львів. нац ун-т імені Івана Франка. Львів, 2018. 628 с. URL: https://cutt.ly/TWmIEzS (дата звернення: 03.09.2021).
Автореферати дисертацій	Гринькевич О. С. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти України: (методологія аналізу і системи моніторингу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.03. Львів, 2018. 43 с. URL: https://cutt.ly/TWmIEzS (дата звернення: 03.09.2021).

Практичне заняття 10

Тема: Формування вченого як особистості та режим його праці.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Виховання творчих здібностей.
2. Основні психологічні риси діяльності вчених.
3. Особливості розумової праці.
4. Етичний кодекс ученого України.

Навчальні завдання: презентувати коротку доповідь / есе про одного видатного вченого минулого чи сучасності та режим його праці.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: обсяг доповіді / есе – 1 ст. формату А4 рукописного або комп'ютерного тексту.

Тестові завдання.

1. Що починається там, де обривається логічний шлях наукового аналізу?

- а) дедукція;
- б) особиста ініціатива;
- в) інтуїція;
- г) індукція.

2. Скільки вчених володіють усіма трьома якостями: творчі здібності; ерудиція; ділові якості (працьовитість)?

- а) 12 %;
- б) 3 %;
- в) 50 %;
- г) 16 %.

3. Які тези характеризують ученого як автора? *(декілька правильних відповідей)*

а) учений визнає міжнародні та національні правові норми щодо авторських прав;

б) учений не повинен повторювати свої наукові публікації з метою підвищення їх кількості;

в) учений не перекладає на своїх співробітників виконання завдань, які він повинен виконувати сам;

г) учений повинен бути об'єктивним в оцінці власних досягнень.

4. Які тези характеризують ученого як викладача? *(декілька правильних відповідей)*

а) учений має об'єктивно ставитися до учнів, утримуючись від неетичних форм оцінок;

б) учений не розголошує інформацію особистого характеру щодо своїх учнів;

в) учений не приймає жодної оплати чи іншого доходу від своїх студентів;

г) учений має дотримуватися принципу рівності при проведенні експертного розгляду.

5. Які тези характеризують ученого як громадянина? *(декілька правильних відповідей)*

а) учений має присвятити себе пошукові нових знань та їх застосуванню на благо суспільству та для збереження природи;

б) учений приділяє особливу увагу обдарованим студентам і залучає їх до наукової праці;

в) учений повинен докладати всіх зусиль для створення належної творчої атмосфери в колективі;

г) учений повинен брати активну участь у житті наукового співтовариства та у роботі колегіальних органів.

Практичне заняття 11

Тема: Організація науково-дослідної діяльності в Україні.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Державна політика у сфері наукової і науково-технічної діяльності.
2. Організації, які формують науку України.
3. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.
4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах).
5. Науково-дослідна робота студентів.

Навчальні завдання: презентувати коротку доповідь / есе про діяльність одного з об'єктів у структурі Національної академії наук України чи закладу вищої освіти – обсерваторії, ботанічного саду, дендропарку, заповідника, бібліотеки, музею тощо.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: обсяг доповіді / есе – 1 ст. формату А4 рукописного або комп'ютерного тексту.

Тестові завдання.

1. Якими принципами керується держава під час здійснення державного управління та регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності? *(декілька правильних відповідей)*

- а) додержання вимог екологічної безпеки;
- б) визнання свободи наукової творчості;
- в) свободи поширення відкритої науково-технічної інформації;
- г) додержання вимог технічної безпеки.

2. Якою може бути максимальна кількість членів-кореспондентів НАН України?

- а) 100;
- б) 200;
- в) 400;
- г) 500.

3. Які академії наук в Україні відносять до Національних? *(декілька правильних відповідей)*

- а) Національна академія мистецтв України;

- б) Національна академія правових наук України;
- в) Національна академія медичних наук України;
- г) Національна академія аграрних наук України.

4. Де відбувається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії? *(декілька правильних відповідей)*

- а) в докторантурі закладу вищої освіти (наукової установи);
- б) поза аспірантурою;
- в) шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту;
- г) в аспірантурі (ад'юнктурі) закладу вищої освіти (наукової установи).

5. Який нормативний строк підготовки доктора наук у докторантурі?

- а) два роки;
- б) чотири роки;
- в) три роки;
- г) один рік.

Практичне заняття 12

Тема: Академічна доброчесність у сферах освіти та науки.

Мета: формування компетентностей щодо пошуку та аналізу інформації про Кодекси академічної доброчесності ЗВО України.

Питання для обговорення (тестування):

1. Поняття академічної доброчесності та академічного тексту
2. Загальні принципи забезпечення академічної доброчесності
3. Суб'єкти забезпечення академічної доброчесності
4. Основні вимоги академічної доброчесності

Навчальні завдання: заповнити табл. 12.1 даними щодо структури Кодексів академічної доброчесності ЗВО України та провести їх порівняльний аналіз.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: ознайомитися із Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/). Знайти в мережі «Інтернет» Кодекси академічної доброчесності двох інших ЗВО України. Заповнити табл. 12.1 даними щодо структури кодексів. На окремому аркуші провести порівняльний аналіз їх структури та змісту, сформулювати висновки.

Тестові завдання.

1. Який загальний принцип академічної доброчесності полягає у системному уникненні порушень академічної доброчесності під час здійснення власної діяльності всіма учасниками процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері якості освіти?

- а) законності;
- б) чесності та порядності;
- в) об'єктивності;
- г) справедливості.

2. Який загальний принцип академічної доброчесності полягає в активних діях щодо підтримання високого рівня компетентності кожним учасником процесу забезпечення академічної доброчесності?

- а) відповідальності;
- б) здорового глузду;
- в) професіоналізм;
- г) прозорість і публічність.

3. Який загальний принцип академічної доброчесності полягає у дотриманні кожним учасником процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері якості освіти Конституції та законів України, міжнародних стандартів та стимулювання до цього інших?

- а) взаємної поваги та довіри;
- б) нульової толерантності до проявів порушення академічної доброчесності;
- в) законності;
- г) об'єктивності.

4. Який загальний принцип академічної доброчесності у межах забезпечення академічної доброчесності передбачає неупереджено однакове ставлення до всіх учасників процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, уникнення дискримінації та нечесності?

- а) об'єктивності;
- б) чесності та порядності;
- в) взаємної поваги та довіри;
- г) справедливості.

5. Який загальний принцип академічної доброчесності полягає у самостійності та незалежності учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності?

- а) академічної свободи;
- б) відповідальності;
- в) нульової толерантності до проявів порушення академічної доброчесності;
- г) здорового глузду.

Структура Кодексів академічної доброчесності ЗВО України

Номер розділу	Волинський національний університет імені Лесі Українки	Назва закладу вищої освіти 2	Назва закладу вищої освіти 3
	Назва розділу		
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

Практичне заняття 13

Тема: Порухення академічної доброчесності у сферах освіти та науки.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні, міжособистісної взаємодії.

Питання для обговорення (тестування):

1. Академічна доброчесність: поняття та загальні принципи забезпечення.

2. Види порушень академічної доброчесності.

3. Академічний плагіат.

4. Самоплагіат.

5. Фабрикація, фальсифікація.

Навчальні завдання: презентувати колективний «Кодекс честі групи» та перелік виконавців.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: «Кодекс честі групи» має бути представлений у вигляді постера, слайдів чи відео, в якому потрібно відобразити основні принципи та правила, якими керуються учасники освітнього процесу під час навчання.

Перелік виконавців повинен містити прізвища та ініціали здобувачів освіти і виконувати ними функції під час розробки «Кодексу честі групи».

Тестові завдання.

1. Як називається оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів?

а) академічний плагіат;

б) фальсифікація;

в) фабрикація;

г) самоплагіат.

2. Як називається повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт, як нових наукових робіт?

а) агрегування чи доповнення даних;

б) дуплікація публікацій;

в) дублювання наукових результатів;

г) академічний плагіат.

3. Як називається вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях?

- а) агрегування чи доповнення даних;
- б) фальсифікація;
- в) фабрикація;
- г) дезагрегування даних.

4. Як називається надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу?

- а) фабрикація;
- б) академічний плагіат;
- в) фальсифікація;
- г) обман.

5. Як називається свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти?

- а) необ'єктивне оцінювання;
- б) хабарництво;
- в) конфлікт інтересів;
- г) упереджене ставлення.

Практичне заняття 14

Тема: Порухення академічної доброчесності у сферах освіти та науки.

Мета: формування компетентностей щодо проведення досліджень на відповідному рівні.

Питання для обговорення (тестування):

1. Види порушень академічної доброчесності.
2. Списування.
3. Обман.
4. Хабарництво, необ'єктивне оцінювання.
5. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності.
6. Забезпечення прав особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності.
7. Академічна доброчесність у ВНУ імені Лесі Українки.

Навчальні завдання: презентувати текст тез і звіт з результатами їх перевірки на плагіат.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань: тези повинні містити такі структурні частини:

Вступна частина (1 ст.).

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій и (1 ст.).

Основна та заключна частини (1 ст.).

Список використаних джерел (1 ст.).

Тестові завдання.

1. Різновидом чого є використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело?

- а) фальсифікації;
- б) академічного плагіату;
- в) фабрикації;
- г) самоплагіату.

2. Формою чого є використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) під час виконання групових контрольних заходів з однаковими варіантами?

- а) академічного плагіату;
- б) списування;
- в) самоплагіату;

г) обману.

3. Формою чого є симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів?

- а) обману;
- б) фабрикації;
- в) фальсифікації;
- г) академічного плагіату.

4. Формою чого є примусове надання освітніх послуг (примусове репетиторство)?

- а) обману;
- б) необ'єктивного оцінювання;
- в) конфлікту інтересів;
- г) хабарництва.

5. Формою чого є використання незрозумілої здобувачам освіти системи оцінювання?

- а) конфлікту інтересів;
- б) хабарництва;
- в) необ'єктивного оцінювання;
- г) фабрикації.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ

Поля: верхнє, нижнє, лїве та праве – 2 см (див. рис. 1).

Шрифт: Times New Roman з розміром 14 (для таблиць і рисунків – з розміром 12) (див. рис. 2).

Вирівнювання тексту: по ширині (назва – по центру) (див. рис. 3).

Відступ зліва, відступ справа: 0 см (див. рис. 3).

Відступ першого рядка (абзацний): 1,25 см (див. рис. 3).

Інтервал перед, інтервал після: 0 пт (див. рис. 3).

Міжрядковий інтервал: 1,5 (для таблиць і рисунків – 1) (див. рис. 3).

Апостроф: '.

Ланки: «».

Тире: –.

Дефіс: -.

Відсотки: 55 %.

Рік: 2020 р.

Роки: 2015–2020 рр.

Список: починається знаком тире –, після якого текст з малої букви.

Посилання на літературу: на кожен пункт літератури має бути посилання в тексті у квадратних дужках. Наприклад: [5, 25].

Джерела: оформити згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

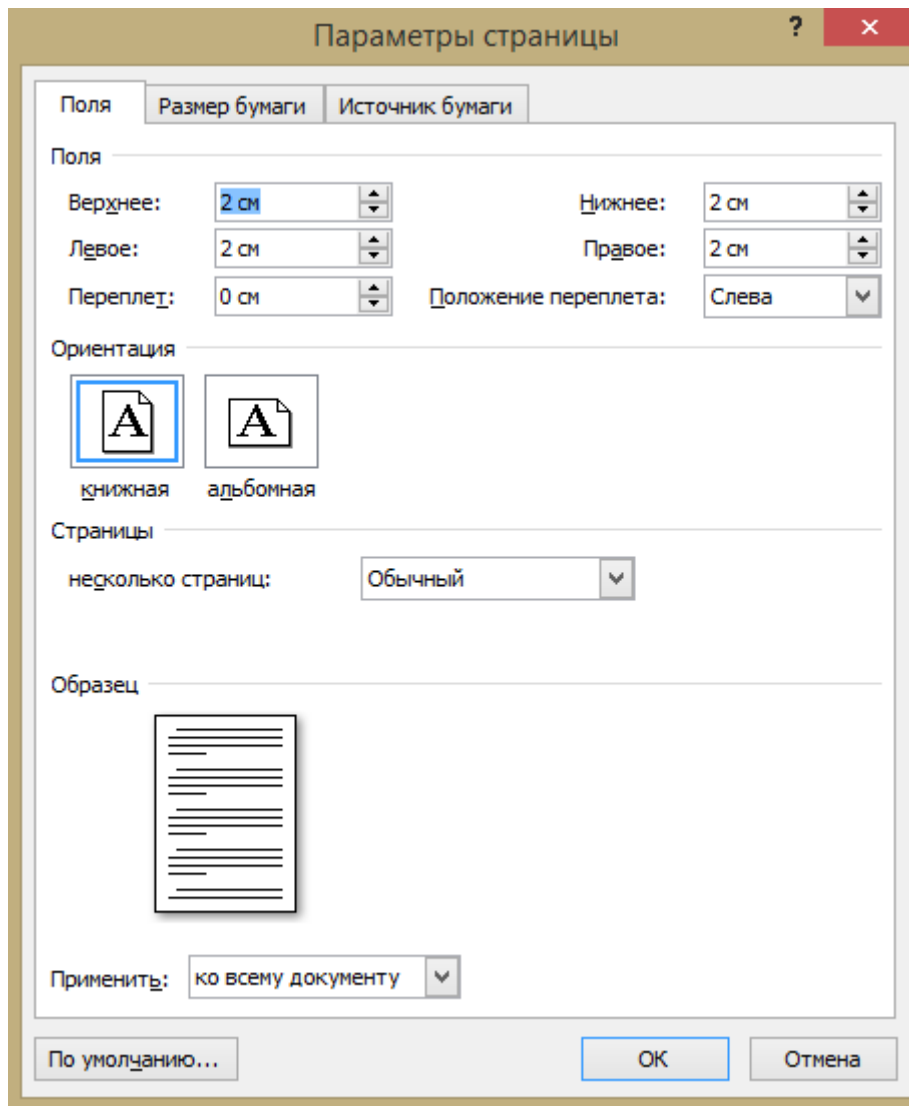

Рис. 1. *Встановлення полів*

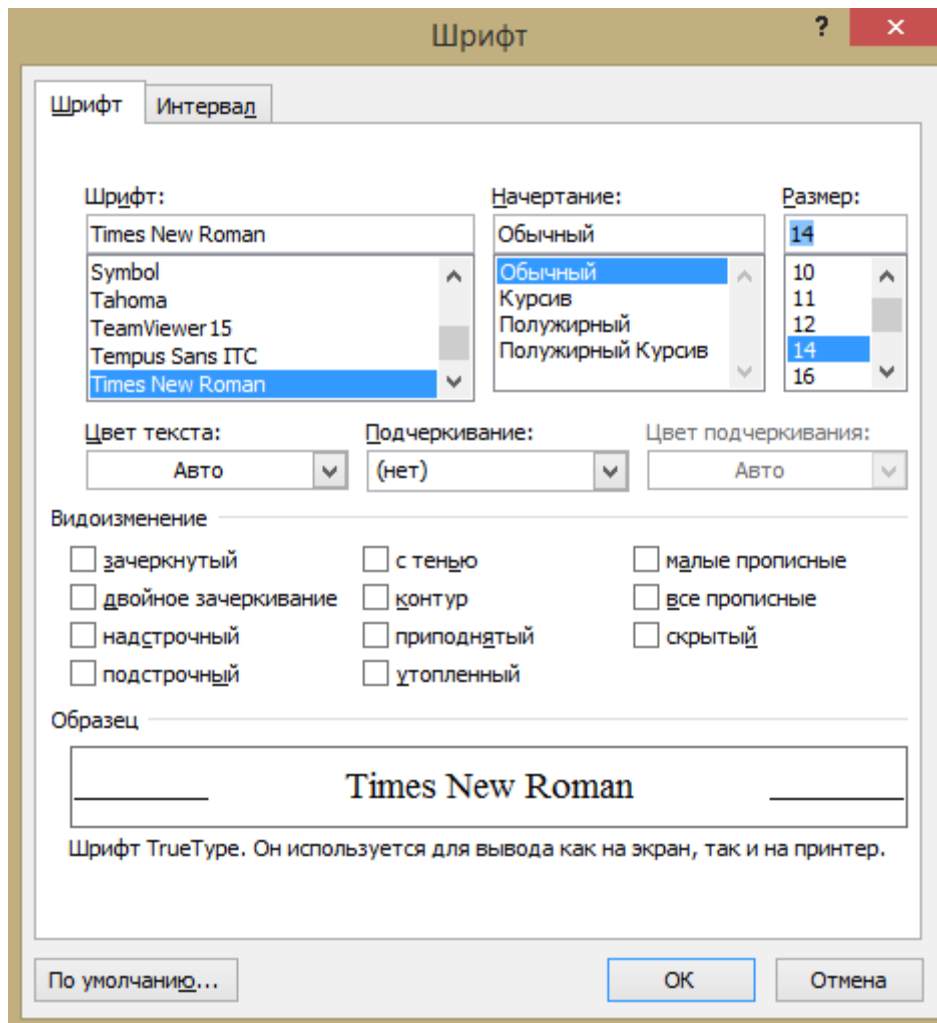

Рис. 2. Вибір шрифту

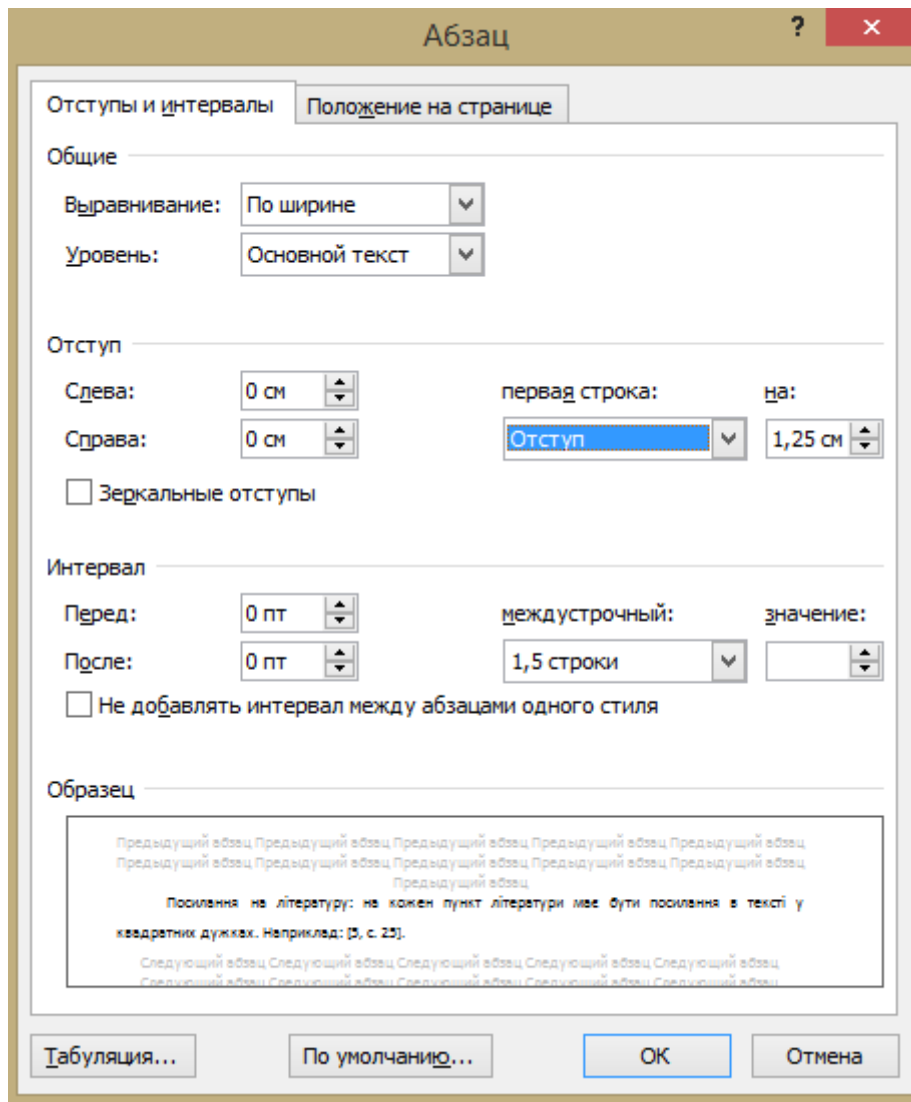

Рис. 3. Встановлення параметрів абзацу

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Тоцька О. Л. Основи наукових досліджень та академічної доброчесності [Електронний ресурс] : [електрон. дистанц. курс для студентів] / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т економіки та управління. – Електрон. дані. – [Луцьк] : ВНУ ім. Лесі Українки, 2023. – Режим доступу: авторизований. – Назва з екрана. – Дистанц. курс в навч. середовищі LMS MOODLE.

2. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкраНДНЦ», 2016. 42 с. (Інформація та документація). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf.

3. Етичний кодекс ученого України від 15.04.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>.

4. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. *Наука та інновації-Волинський національний університет імені Лесі Українки*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/eBfiV7Y>.

5. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Г. Г. Стрелкова, М. М. Федосенко, А. І. Замулко, О. С. Іщенко. Електронні текстові дані (1 файл: 500 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 120 с. URL: <https://cutt.ly/cBdvyfW>.

6. Про академічну доброчесність: Закон України (проект). URL: <https://cutt.ly/IBfteY3>.

7. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): Постанова КМУ від 23.03.2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>.

8. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

9. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.

10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

12. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

13. Типове положення про студентські наукові гуртки та проблемні групи Волинського національного університету імені Лесі Українки від 24.11.2022 р. URL: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/typove-polozhennya.pdf>.

14. Тоцька О. Л. Управління розвитком вищої освіти України в Європейському освітньому просторі: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 532 с.

15. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>.

Додаткова

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://cutt.ly/nBfui7h>.

2. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>.

3. Тоцька О. Л. Управління проектом підготовки доктора філософії засобами Microsoft Office Project. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 78. № 4. С. 177–192.

4. Totska O. L. Financial aspects of scientific activity of higher education institutions in the regions of Ukraine and strategy of commercialization of its results. *Journal of Management & Technology [Revista Gestão & Tecnologia], Special Edition*. 2022. Vol. 22. P. 34–57.

5. Totska O. Financing of scientific work in agricultural universities of Ukraine. *Scientific Papers. Series «Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development»*. 2023. Vol. 23, Issue 1. P. 829–836.

6. Totska O. L. Nobel Prize in Economics: retrospective analysis and prediction of laureates. *Journal of Management & Technology [Revista Gestão & Tecnologia]*. 2023. Vol. 23, N. 2. P. 10–28.

7. Павліха Н. В., Тоцька О. Л. Планування проекту проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт засобами

Microsoft Office Project. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2019. № 19. С. 92–109.

8. Павліха Н., Тоцька О. Планування проекту підготовки доктора наук засобами Microsoft Office Project. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2019. № 3. С. 62–71.

9. Слав'юк Р. А., Тоцька О. Л. Верифікація принципу Парето для доходів від наукової діяльності закладів вищої освіти України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Економіка»*. 2021. № 21 (49). С. 100–108.

10. Тоцька О. Л. Підготовка доктора філософії, як освітньо-науковий проект. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 7 груд. 2018 р. Ч. 1*. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2018. С. 143–145.

11. Павліха Н., Тоцька О. Особливості планування проекту проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з «Управління проектами і програмами» засобами Microsoft Office Project. *Сучасні тренди підготовки фахівців з управління проектами та програмами: матеріали II наук.-практ. конф., 5 квіт. 2019 р. / за ред. Н. В. Павліхи*. Луцьк, 2019. С. 39–41.

12. Тоцька О. Обґрунтування підготовки доктора наук як наукового проекту. *Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14 трав. 2019 р. / відп. ред. проф. Л. М. Черчик*. Луцьк, 2019. С. 17–18.

13. Тоцька О. Л. Проект підготовки доктора філософії: особливості планування засобами Microsoft Office Project. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XXIV Міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 трав. 2019 р. / відп. ред. Л. Г. Ліпич*. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. С. 104–106.

14. Тоцька О. Індекс економіки знань: місце України в рейтингу Світового Банку. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. молод. учених, студ. та асп., 5 груд. 2019 р. / відп. ред. М. О. Зінченко, Л. Л. Макарук*. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. С. 36–38.

15. Тоцька О. Л. Місце України в рейтингу країн за індексом економіки знань ЄБРР. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.,*

4 груд. 2019 р. / відп. ред. Л. Г. Ліпич, А. М. Лялюк. Луцьк, 2019. С. 25–27.

16. Тоцька О. Л. Аналіз ефективності функціонування аспірантури та докторантури в Україні. *Актуальні проблеми сучасної економіки та підприємництва*: матеріали Всеукр. наук. конф. студ. та молод. науковців, 15 квіт. 2020 р. Покровськ: ДонНТУ, 2020. С. 115–120.

17. Тоцька О. Л. Наукові передумови нарощування результатів діяльності підприємства в міжнародному контексті. *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки*: тези VII Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчених, 8 трав. 2020 р. Луцьк: Луцький НТУ, 2020. С. 252–254.

18. Тоцька О. Організаційні інновації наукової компоненти сфери вищої освіти України. *Теорія та практика менеджменту*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 13 трав. 2020 р. / відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2020. С. 376–377.

19. Тоцька О. Л. Прогнозні моделі ефективності функціонування аспірантури та докторантури в Україні. *Проблеми математичного моделювання*: матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., 27–28 трав. 2020 р. Кам'янське: ДДТУ, 2020. С. 89–91.

20. Тоцька О. Стимулювання праці викладачів у країнах ЄС. *Теорія та практика менеджменту*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 12 трав. 2021 р. / відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2021. С. 116–117.

21. Тоцька О. Аналіз надходжень до спеціального фонду держбюджету за результатами наукової діяльності ЗВО. *100-річчя Поліського національного університету: здобутки, реалії, перспективи*: зб. праць учасників Міжнар. наук.-практ. конф., 1 листоп. 2022 р. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 125–129.

Інтернет-ресурси

1. The Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel. URL: <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/>.

Навчально-методичне видання

Тоцька Олеся Леонтіївна

**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Методичні вказівки до практичних занять

Електронне видання

Видається в авторській редакції